Brief, van een Amsterdamsch heer, aan een heer te Rotterdam

Waar in naauwkeurige berichten worden medegedeeld wegens de jammerlyke gevolgen veroorzaakt door den algemeenen storm en de daar uit ontstane watervloed in Zuid en Noordholland, op den 14 en 15 november 1775

bron

Brief, van een Amsterdamsch heer, aan een heer te Rotterdam. Waar in naauwkeurige berichten worden medegedeeld wegens de jammerlyke gevolgen veroorzaakt door den algemeenen storm en de daar uit ontstane watervloed in Zuid en Noordholland, op den 14 en 15 november 1775. Dóll [e.a.], Amsterdam [e.a.] [1775]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_bri005brie01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

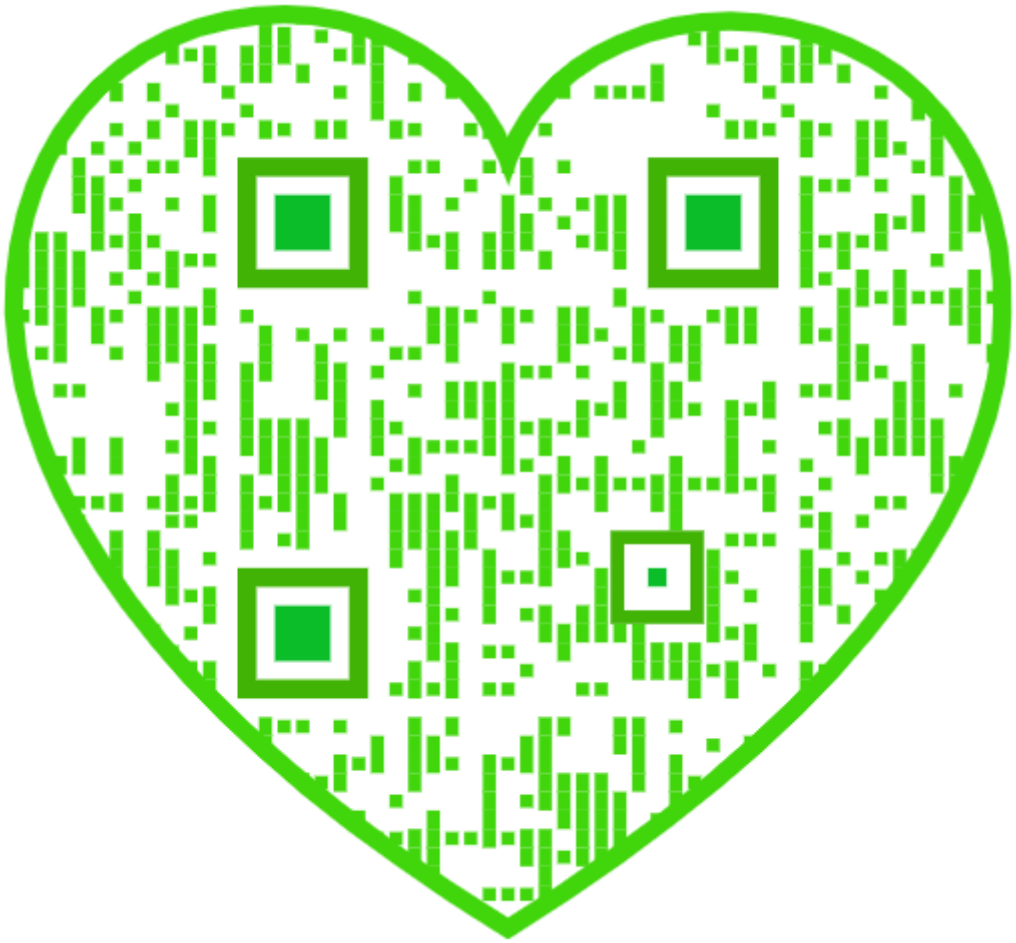

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

MYN HEER!

UW Ed. begeerde te weten, Myn Heer, welke onheilen door de bulderende Winden en de daaruit ontstaande watervloeden, zo hier, als hier omstreeks, zyn geboren worden; doch, Myn Heer, om ze U. W. Ed: te melden, zal ik eerst met weinigen den oorsprong derzelver moeten verklaren. – dan, Myn Heer, om zo uit de echte als onechte berichten desaangaande het juiste midden evenredige te houden, en de waarheid hulde te doen, zullen, schoon moeijelyk in dit geval, myne voornaamste bedoelingen wezen. – Doch ter zake.

Door Stormende onweeders zyn velerhande en voor de Maatschappy ten allen tyde droevige gevolgen her voort gebragt: Sluisen, dyken en dammen van hare grondvesten beweegt wordende, staat het Land dikwerf voor vernieling bloot gesteld; en, Myn Heer, het stond op het punt of onze grote, en wyd en zyd vermaarde koopstad zoude hier van de droevigste en onuitwistbaarste preuven hebben gegeven. – – Dinsgdag den 14 dezer, blaaasde de Wind met ene sterke kragt; dezelve veroorzaakte veel nadeel zoo aan Personen, als gebouwen; der eersten dood wierd door des laatstens val gebrouwt; verscheide schoorsteens, pannen, stenen, en wat

iets meer zy ploften de snerpende winden ter neder. Iemant, den Niessel doorlopende, wierd op het onverwacht tot der dood toe, door het nedervallen eens Schoorsteens, met schrik bevangen, en zoude den tol aan de Natuur voor enen zeer duren prys betaald hebben, ware hy twee voetstappen minder wegs gevorderd; – Men verhaald, dat denzelven Morgen drie Menschen door den Wind in het water gewaaid, en aldus elendig waren omgekomen. – Wat hier van zy, dit is intusschen zeker, dat de bulderende Wind zulks heeft kunnen uitvoeren.

De wind bleef blazen, en vermeerde den volgenden Nagt zyn geblaas uit den Noord-Westen; dezelve stuifde eenen zeer groten overvloed Waters uit de Zee herwaarts, en bezorgde deeze Stad met eene zorg, die, wel verre van onnut en ydel, deeglyk gegrond was, en enen gewissen ondergang deze Stad zoude hebben toegebragt: Schrik, noch ontstel niet te zeer, Myn Heer, wanneer ik UW Ed: zeg, dat deze Stad door het water ene schade van wel vyf en twintig honderd duizend Gulden zal hebben geleden in ene Nagt, waar in, ik zeg geen gevaar nakend, maar zulk een groot verlies nimmer te duchten was. Ik bepaal my hier alleen, Myn Heer, tot de Schade door het water binnen de Stad geleden, want het staat te duchten, dat het verlies van Scheepen op de grote wateren een onnoemlyk nadeel zal hebben te weeg gebragt.

De Dyk, van de Haarlemmer poort na Sparendam gaande, stond op het punt van door te breeken; geweldige schokken heeft dezelve moeten onder gaan; hier en daar hebben zakkingen plaats gegrepen; de lieden van de Moutmolen buiten de Haarlemmer poort, hebben, met behulp van

anderen, het hunne toegebragt, om het doorbreken des Dyks te verminderen, Mest, Aarde, Steenen, en dergelyke Materialen te zamen rapende, om de Dyk vastheid en steevigheid by te zetten. De Landen, Myn Heer, welken gy aldaar vind, worden in plaatse van te voet, ter Scheep bezogt; ik zelf heb 'er Schuiten over zien varen tot digte by de Molen, en wel 200 voeten ver van de vaste dyk, heb ik op het vaste Land twee gelaarsde Matrozen zien wandelen tot over den middel door het water; hier uit zal Uw Ed: die hier nog al redelyk bekend zyt, over de hoogte van het water oordeelen, en omtrent kunnen gissen, hoe hoog het water binnen de Stad aan de Buiten kant moet geweest zyn. Ik zal van huis tot huis, van kelder tot kelder, van dyk tot dyk, Uw Ed: niet ophouden met te verhalen, wat 'er droevigs te zien was, maar my vergenoegen met Uw Ed: ene korte schets alleen mede te delen.

Verbeeld U dan, Myn Heer, 1000 Huisgezinnen, het eene grooter, het ander kleinder, Ouden, Jongen, Vrouwen, Kinderen, meest allen door den zoeten en al verkwikkenden Slaap zich ververschende; Verbeeld U vervolgens deze huisgezinnen door den Slaap als het ware geheel en al buiten staat gesteld, om in dit of dat onvoorzien toeval te kunnen voorzien; Verbeeld U eindelyk, dat deeze huisgezinnen, op het onverwagst van ene heftige watervloed, door de gonzende winden veroorzaakt, worden overvallen. De deuren gesloten, de harzens bedwelmd door den aangenamen Slaap, als door den dauw der Nature, de stikdonkere duisterheid des Nagts, beneffens het geloey der gonzende winden, hier

by noch de naare ontdekking van de tot aan de legersteden opgestapelde wateren; van buiten geweld, geroep, rumoer; dit al moest noodwendig, Myn Heer, schrik, onsteltenis en verbaastheid verwekken, en deze onsteltenis moest des te groter zyn voor de zulken, welken hier en daar door pynlyke ziekten of ongelukkige toevallen, met den dood als het ware worstelden: derzelver redding was even zo moeijelyk als gevaarlyk: dan ter naauwer nood den dood ontkomen, en een weinig bedaard, namen de meesten als ballingen, van hunne huisen en havens berooft, hunnen toevlugt tot de barmhartigheid hunner Buuren en Naastbestaanden; deze ontvingen hunne elendige Natuurgenoten; medelyden en teerhartigheid, meêgevoeligheid en Menschenliefde, deze zo noodzaaklyke deugden voor de Zamenleving, konden op dit ongelukkig ogenblik yder een bekoren, ja namen thands de plaats in, van anders min meêgevoelige harten; dus ziet men zyn de Zaden van alle deugd en menschlievenheid noch niet geheel verstikt... Deze ongelukkige geborgene, het grootste gevaar des doods ontsnapt zynde, kwamen, den een eerder, den ander later tot een ernstig nadenken over dat geen, het welk naast het leven en dierbare panden,hun het liefst was. Dees denkende aan zyne door vlyt en naarstigheid vergaaderde meubelen stond tusschen hoop en vrees; gene aan zyne eerlyke kostwinning, en dryvende koophandel, denkende, weyfelde, en sloeg wel ligt tot wanhoop over; een ander dagt: Ja ik, ik ben voor altoos ongelukkig! ogen van erbarming op zyne tedere Echgenote en liev kroost geslagen zucht en kermt hy, hooploos, hoe in vervolg, dezelve ene bete broods, en een weynig

dekzel te bezorgen: een ander eindelyk denkt aan zyne bekenden, dien hy vermist; schoon het getal der zodanigen, dank zy hier voor de wyze Voorzienigheit, zeer gering is.

Het akelig Schouwtoneel, het zeer uitgestrekt droevig aanschouwen der gebeurtenissen, der onheylen en des nadeels vermeerderden 's anderen Daags, zynde 's Woensdags, het gevreesde ongeval; van de Haarlemmer-Poort, tot aan het einde van het Oostersche Eiland gaande, zach men jammer en verdriet; de Kelders opgehoopt door Water; Huiscieraden, Spyzen, Dranken weggesleept en vernield door de inkomende Waterstroomen: Hier zach men de hut enes armen met Spyzen en aangename ja nuttige waaren opgevult, waar van hy leven moest, door het Water onbruikbaar geworden; de eigenaar der zelver uit zyne hut verdreven, van zyne broodwinning verstoken, in de uiterste armoede gedompeld. Ginds zach men Boter, Oly, Moeskruiden, &c., bedorven, als onnut weggegooit; Wynen, Bieren, allerhande zoorten van Koopwaren, en dergelyke als ten prooye aan het Zoute Zeeschuim overgelaten; de Bikkersche en Oostersche Eilandsche Straten eerder naar Meiren en Rivieren gelykende dan naar Wegen vertoonden de Schade van grotere Kooplieden, van Timmerwerven, en anderen; de hoogte der Wateren buiten de Dyken dezer Stad waren op zommige Plaatzen, als het Bikkersch Eiland, de Haringpakkery, het Oostersch Eiland zo zeer gerezen, dat, daar men 's daags te voren te voet ging, men nu met Schuiten gemaklyk varen zou. Men zoude hier veel kunnen byvoegen Myn Heer, maar vrezende,

Uw Ed: te veel met lezen te zullen vermoeyen, houde ik my te vreden met Uw Ed: ene ruuwe Schets medegedeelt te hebben; van meer Nieuws zal het voor Uw Ed: zyn te melden, wat in Noordholland is voorgevallen.

Van het Dorp Durgerdam, heb ik, myn Heer, benevens eenige myner kennissen, de allerjammerlykste berichten bekomen. Voor aan in het Dorp is een gat in den Dyk gespoeld, ter breedte van wel 40 Voeten, het welk men met 2 Schuyten Turf, Aarde en andere dingen stopte, en waar aan werklyk nog gearbeid word; de geheele breedte des Dyks is op die plaats door dit gat tot die smalte gebragt, dat men maar ene kleine Zoom, waar langs één voetganger passeeren kan, heeft overgehouden; de sterke wind joeg het water zo geweldig over den Dyk in de Huisen, dat veelen in hunne boven huizen vluchtende aldaar een veilig verblyv zochten; anderen het zelve binnen hunne Huizen niet kunnende erlangen, vluchteden ontsteld, droevig en verlegen ter deure uit in het onzekere waar zich te bergen.

De Overstroming des Waters was zo geweldig, dat de meeste Huisen daar door het gevaar, van wech te spoelen, ondergingen: evenwel word ons vermeld, dat 'er, in dit nypend gevaar, maar 2 Huisen de vernieling des Waters niet hebben kunnen ontgaan: hevige schokken stonden dezelve uit; en dit, zo als Uw Ed: met my ligtlyk kund bevroeden Myn Heer, vermeerderde niet min het Doodsgevaar, waar in deze Dorplingen zich bevonden: aan de ene zyde bevreesd voor het wechzinken hunner Huisen, aan de andere beducht voor het nederploffen derzelver; hier by de donkere duisternis des Nagts, welke

altoos iets aakligs verbeeld; het loeijen der winden, het geraas en gekletz des Zeewaters aan de Dyken, het gejammer der Elendigen, het bezwaarlyk redden der Zieken en Kinderen, het ontbeeren van genoegzaame hulp, mangel aan beleid, het welk in zulke naare vooruitzichten en omstandigheden gemaklyk plaats grypen kan, dit al, Myn Heer, gevoegd by het zien omkoomen van zommige geliefde zaken, beminde Meubilen, en kostlyke Rundvee, kon niet nalaten deze bedrukte Landlieden te knellen, te grieven, ja den doodsteek te geven:... Het geen in dit geval het meest verwonderlykst, en tevens verheuglyk is, is het elendig verdrinken van zo weynig Menschen op dit Dorp: het zou byna ongelooflyk geschenen hebben, zo 'er in dergelyke omstandigheden niemant ongelukkiglyk het leven 'er had by ingeschoten: Ene Vrouw, en een Kind zyn de ongelukkige slagt offers dezes toevals geworden.

Schellingwouwde, een Dorp, zo als Uw Ed. misschien weet, mede aan de Y-Kant gelegen, bevond zich niet minder, als *Durgerdam,* in het naare: De Fundamente der Huisen bewoogen, door Wind en water geschokt, even als of 'er ene aardbeving bespeurd wierde; in de Huisen stond het water vry hoog, de hoogte van welke wy, weegens de verscheidene berichten, niet wel bepalen durven. Deeze Landlieden, in aller yl hunne goederen en leven tragtende te behouden, verloren met behoud van het laatste het grootste gedeelte van het eerste; het Veê den kouden aandrang des Waters in hunne warme stallen ontdekkende, vermeerderde, door hun geloey, de verslagenheid hunner hoederen; anderen vernamen 's anderen daags met smarte het

gemis der Runderen, in de vernieling des waters op het Land omgekomen... kortom, de toestand van deze verschilden van de lieden van het andere Dorp *Durgerdam* in genen dele... De troost was geweken, de smarte groot, het verdriet bitter.

Hier en daar, zo wel te *Durgerdam* als te *Schellingwouwde* ontstonden door de kletzing en Inundatie van het Water verscheide gaten in den dyk; gaten, die van wegens de verbaasdheid der Dorplingen, naauwlyks konden gestopt worden: men bracht alles te zamen, en alle waren wakker in de weer, om Steenen, Zeylen, Schuiten, planken, en alles wat het water stuite konde, in de opening te werpen... overweeg hier eens by, Myn Heer, wat beletzelen hier tezamen liepen, om deze gaten schielyk te kunnnen stoppen, want Uw Ed: begrypt met my zeer wel, dat, zo niet alle, de meesten nochthands te huis hunne Vrouw, Kinderen, en Have ter naauwer nood konden, verlaten; latende dezelve aan hunne eigene redding over; en evenwel zich geprangt vonden, om dit eerste te moeten verkiesen, op dat ze geen groter nadeel zich berokkenden; het meer bemoeijen met de dyken dan met de Huisen was hier volstrekt nodig, omdat door het van een ryten der dyken den toegang tot eene gewisse Dood zoude geopend worden.

Van *Nieuwendam,* kan ik, U. W. Ed. melden, dat de inwoonderen van dit Y-Dorp getuigen by 'sMenschen geheuge zulk ene sterke wind en hoogen Watervloed niet gehad te hebben; die van het Jaar 1717. uitgezonderd.

Het Dorp *Buiksloot* stond op het punt om het Y in te vlieten. Aan den binnenkant des dyks

scheurde een gat van wel 12 Voeten diep: deze breuk ontstond by de voorname *Herberg,* genoemd *het Hof van Noordholland*; de dyk zelve kabbelde door het water verbaast af, het gat stopte men zo schielyk, als mooglyk was, met zeilen, zant en dergelyke. De zo evengenoemde *Herberg* heeft zeer veel schade geleden. Het ene *Tuinhuis* is geheel en al van zyn plaats verzet, deszelfs Fundamenten lagen zichtbaar; de wynen spoelden in ene grote quantiteit agter het huis in de Kolfbaan te zamen: Het benedenst gedeelte des *Herbergs* moesten deszelfs inwoonders watershalven verlaten en zich met der vlugt na boven begeven; alwaar zy niet geheel en al buiten gevaar zich verbergen konden; wyl de grondvesten van het huis, door Wind en Water bewogen ene zekere *Ruine* het gehele Huis scheen te dreygen: deze Herbergier, benevens zeer vele Dorp-lieden, betreuren hun deerlyk ongeval en smelten byna in hunne tranen.

Wat verder voort brak insgelyks een gat in den buitenkant des Dyks, waarin 2 Visch-Schuiten gezet wierden: op de hoek van de Straat by het Veerhuis zettede men planken in den grond, en voor dezelve bracht men mest, om aldaar den weg tegen het Water te verschansen.

Ene derde opening ontstond in den Dyk na de zyde van *Oost-zaanen.* Alle deze gaten verzwakte den Dyk merklyk, en scheen het gantsche Dorp met eene Eeuwige verwoesting te dreigen.

Een Plaisier-Boeijer in het Boeijers-Huis liggende, rees tegen de kap van het huisje, en deed eindelyk dezelve 'er van afspringen; de Boeijer zelf sloeg wel 20 voet ver tegen den Dyk.

Twee Voeten hoog stond het Water op de Straat en de straat zelve zakte door het water op verscheidene plaatzen.

Uw Ed. Myn Heer, zult uit dit weinige over den toestand, benaauwdheid, en nadeelen der *Buikslooters* gemaklyk kunnen oordeelen.

Te *Munnikendam* zyn uit de Straten Steenen gescheurt wel 10 a 12 Voeten ver, de Fundamenten van zommige Huisen liggen bloot; de *Passagies* en *Retours* langs de wegen, waren van wegen de hoogte des Waters, moeylyk; het huilen der Kinderen, het gekerm der Vrouwen, het jammeren der Zieken, het ontstellen der Elendigen, was ongemeen naar; Deze Stad heeft geen weinig deel in al het droevige, het welk de overige Noordhollandsche Plaatzen ondervonden hebben.

Edam en *Hoorn,* zyn mede door het Water bedekt geworden: de overstromingen des Water zyn algemeen zwaar geweest, zelf zodanig, dat te Hoorn het Water over de Sluis is heen gespoeld, en ter hoogte van 3 voeten de Straten bedekte: men bracht ter behouding van de Sluis dat geen, het welk ter versterking derzelver dienen konde, te zamen; 6 Scheepen geladen met Steen, schreef my iemant uit Hoorn, wierden derwaarts gebracht, om de nood zulks vereischende, te laten zakken.

Tusschen *Edam* en *Warder,* is ene doorbraak in den Dyk gekomen; dit is oorzaak geweest, dat het Zee-Water by Stromen is binnen gekomen; en vele Landen voor Groen-gras, Zee-Water; voor ene Vrugtbare, ene Brakke en Onvrugtbare Grond verwisselde.

Het Dorp *Middelje,* Myn Heer, is wel, van alle de tot noch toe Uw Ed. vermelde plaatzen het

allerongelukkigst geweest; zo niet het gantsche Dorp *Middelje totaliter* is *geruineerd,* dit althands, Myn Heer, is zeker, dat de huisen alle beschadigd zyn en de meeste bewoonders van dat Dorp hunne Have en Hoeve hebben moeten verlaten; hun Vee is meest al verdronken, hunne goederen bedorven, en het verlies derzelven schier onherstelbaar; dat 'er Menschen van dat Dorp zyn omgekomen heb ik tot noch toe niet gehoort. Om kort te zyn, ene menigte van Dorpen Binnen-Dyks zyn meest alle ondergelopen.

Te *Medenblik* stonden de Dyken mede aan de overstroming bloot; op diverse plaatzen is, ondanks alle hulpe, die men door Zeilen daar toe aanbragt, het *Wier* (waar mede de Dyken ter hoogte van 3 voet bedekt zyn,) 'er geheel afgespoeld; hier door zyn meest alle Huizen, aan den voet des Dyks staande, geheel en al ondergelopen; binnen de Stad, is het in vergelyking, van het Land, beter gesteld. Iemand van *Medenblik* na *Amsteldam* komende, verhaalde my: dat de elende, die men alomme verspreid zach, een allerdroevigst toneel van jammer en verdriet opende; enige honderden *Schapen*, *Koeijen* en *Kalveren*, dryven door het Water omgekomen over 't Land, men ziet Meubilen en Huiscieraaden in grote menigte bedorven, en door den vloed weggespoeld; op zommige plaatzen maar alleen de daken der huisen.

Te *Zaandam* is (Schoon*,* gelyk ik Uw Ed. niet behoeve te herinneren, de overstroming geweldig was:) de Schade minder groot geweest, als men verwacht had; 13, a 15 kleyne gaten zyn in den Dyk gebroken, doch dezelve waren niet gevaarlyk: enige Huizen aan den Dyk staande zyn

door het Water zodanig beschadigd, dat dezelve, zo ze niet herbouwd worden, onbewoonbaar zyn.

Te *Haarlem* heeft men zeker het Water hoger als naar gewoonte bevonden; doch dewyl op deze plaatzen de schade minder groot is geweest, zal ik my vergenoegen, met Uw Ed. te verwittigen, dat de gewoone jaagschuiten 's Woendags, noch 's Donderdags niet hebben gevaren, om dat op halfwegen den weg door het water zoo diep was ondergelopen, dat dezelve te Paard niet konde gepasseerd worden. De Schade echter: (dit moet ik Uw Ed. noch melden:) buiten de Stad, den Landman te beurt gevallen, is, door het verdrinken van zeer veel veê, onbeschryflyk veel groter, dan die binnen de Stad geschiedt is; alwaar enige Schoorsteenen, daken van Huisen door de geweldige Wind *Onttramponeerd* zyn geworden.

Zie daar, Myn Heer, het gene ik Uw Ed. tot noch toe melden kan van Noordholland. Ik heb enige lieden dier plaatzen gesproken, dezelve zeggen, dat van wegens de ontsteltenis, men overal de hoogte van het Water niet heeft kunnen peilen: Uw Ed. ziet uit dit alles, dat de toestand hier, en hier omstreeks Elendig zy; Ik bid, de Voorzienigheid, dat natuurlyke oorzaken, zo Zyne Wysheid het goed vind, door Zyne Almacht niet mogen medewerken, om zo veel jammer en elende te weeg te brengen. Zyt gegroet van UEd; enz:

‘Wanneer ik dezen Brief myne Vriend had toegezonden, gaf hy my dit volgende Bericht wegens *Rotterdam* en meer andere in *Zuidholland* leggende plaatzen.’

Uw Ed. melding behelsde alles droevigs in zich; en daar ik den toestand myner Stad-genoten betreur, beween ik des niet te min myne andere Land en, Natuurgenoten: en, Myn Heer, zo het my vrystond Uw Ed. verzoek te weigeren, zoude ik my daar gaarne van ontslagen willen achten; vrezende dat myne tydingen de mate uwer meelyden al te overboodig zullen volgieten, edoch, wyl Uw Ed. zulks begeert, zal ik in dezen, zo veel my mooglyk, Uw Ed. begeerte tragten te voldoen. Ik maak dan een begin met myn woonplaats *Rotterdam*.

Alles was hier tusschen Dingsdag en Woensdag Nagt, den 14 deezer, in rep en roer: de Wind waaide uit den Noord-Westen ene vliegendeStorm, en zettede dermate het Water op, dat Kelders, Huisen en Pakhuisen in grote getale zyn ondergelopen. De vermeende Schade is my des te onbeschryflyker, om dat, en myn eigen verlies, en dat myner Medeburgeren, my beletten, iets hier van te kunnen melden, zonder telkens myne Ogen te moeten afdrogen, kan ik Uw Ed: het droevig Nieuws niet mededeelen. Tweemaal *Honderd Duizend Gulden* begrooten de Kooplieden de schade van de Suiker alleen: de droefheid, Myn Heer, was op yders gelaat geschilderd, en velen missen die yver, en vrolykheid, welke hun anders natuurlyk eigen schynt te wezen. De groote *Erasmus-Markt* heeft men met Schuiten, zo als by Uw Ed: in de *Ha-*

ringpakkery, kunnen bevaren. De hoogte des Waters word 7 duim hoger geschat, dan die van het Jaar 1682.... Het Water stoof over den Dyk, by het gemeene-Lands Huis, zodanig, als of men ene gantsche Zee zach.... De overgrote droefheid, Myn Heer, doed my thands de nette order van myn verhaal vergeten. en ik zoude Uw Ed: omstandiger schryven, maar zulks is voor myn treurig gestel geheel en al ondoenlyk; evenwel dit kan ik noch melden, dat, even buiten deze Stad, in de hoge Zeedyk onder *Schoonderloo,* door het overspoelen des Waters, verscheidene gaten gekomen zyn van 2 a 3 Voeten diep; en binnen de Stad verscheidene Menschen zyn verdronken: door het Water is insgelyks een Kalk-Molen in den brand geslagen. Een verschriklyk Onweder van Klaterende Donder, en Weerlichtende Blikzem, gevoegd by de aanhoudende Stormwinden en overstromende Wateren: eindelyk het aandenken aan het zwaar verlies van zo vele kostlyke Waren deeden hier de Inwoonders als t'zidderen en beven.

De Berichten uit *Zuidholland,* zyn, zoals Uw Ed. kunt begrypen, beschreienswaard. – – – Wy, Myn Heer, zyn voornaamlyk hier zeer bekend met het Water, en het zelve heeft ons dikwerf merklyk nadeel toegebracht.... Doch zeer zelden is de algemene Watervloed overal in dit Land zodanig geweest... *Dordrecht*, *Delft*, *Maassluis*, *Delfshaven*, en meer andere Plaatsen, te veel te noemen, hebben de *Inundatie* des Waters, de een min, de ander meer, droevlyk ondervonden: Een Vriend uit *Dordrecht,* schreef myn *Buurman*: (Uw Ed: zult niet kwalyk gelieve te nemen, dat ik dezen van zyn Ed: ge-

leend hebbende woordlyk heb afgeschreven,) in dezer voege: Myn Heer: wy hebben zeker veel benaauwdheids en schade uitgestaan, maar van alles ene *Proportie* genomen zynde, is de schade alhier, dank zy hier voor de gunst des Hemels, veel minder als in uwe Koopstad *Rotterdam* 't is waar, het Water alhier is zeer hoog gerezen, en alle byna gene Straat dezer Stad uitgezonderd, geleken eer naar een Meir of Poel, dan gangbare wegen.

Een myner Vrienden ontfing uit *Delfshaven* dezen Brief: Myn Heer en zeer Geachte Vriend: Binnen verscheidene huisen is het Water ingejaagd, de golven kletsten tegen de Stoepen zodanig, dat de huisen hier door merklyk nadeel leeden; vele aangename dreven, Lust-prieëlen, Hoven, Tuinen, heiningen, staketzels, schoorsteens zyn om ver geworpen en vernield; Ons aan den Godsdienst toegewyd Bedehuis zal niet in staat zyn om den volgenden Zondag de gewone aanwezende Schare te ontvangen, wyl in het zelve graven zyn ter neder gestort, en de stenen ingezakt: de reden, waarom deze plaats zo zeer beschadigd is geworden, is, om dat de Kransmuur alhier ter lengte van enige voeten omstorte, waar door het Water, het geen de Sluizen tegen hielden, enen doorgang tot de Stad geopend wierd: De Heeren *Cornelis Koeberg,* en *Hendrik Hoos* verdienen, dat men ze, zo om hunnen yver, als beleid, pryze: door derzelver trouwe raad is, in zekeren zin, onze plaats voor ene gewisse vernieling bewaard gebleven. – Wy betreuren de schade doch tevens *kusse wy den Hand, die ons tugtigde.* Vergeef het my, zo ik uit verbaasdheid hier of daar niet al te naauwkeurig mach zyn geweest, en zyt verzekerd dat ik ben &c.

Uit *Dordrecht* ontving ik dezen Brief: Myn Heer: en Neef, Wy danken den Hemel, dat hy ons niet boven mate heeft gekastyd, schoon Hem hier toe gewigtige redenen zouden hebben kunnen bewegen; Hy heeft ons getoond dat Hy straffen, maar ook dat Hy sparen, en langmoedig wezen kan... Vele straten en Huisen zyn onder water geraakt; de schade hier door te weeg gebracht is herstelbaar, betreurende den jammer en deerlyke toestand uwer Stad, blyve ik, Myn Heer enz.

Een Koopman van *Maas-Sluis,* zyne geledene schade bejammerende, schreef: dat 5 duim boven de peil het water gerezen was; dat de vloed 3 uuren lang duurde dat op de *Kaaien* verscheiden *Schepen* kwamen dryven; dat verscheiden *Huisen* langs de *Westzyde* van het *Noordinde* der *Hoogstraat* veele schade hebben moeten beproeven door enige *Hoekers* en *Buisen,* die in het *Noorders-spuiwater* waren los gereten. Vervolgens schreef hy: men zegt, dat de Eilanden *Rosenburg* en *Blankenburg,* de *Noord-Nieuwlandsche Polder*, de *Bonnen*, het *Nieuwland* en de *Oranje -Polder* door het water *geinundeerd* zyn. Vaar wel &c.

Dan, zo als ik deze Brief zou verzegelen, en Uw Ed: doen geworden, kwam iemant my bezoeken: en wyl het gemeene *discours* thands gaat over de geweldige overstroomingen des Waters, verhaalde hy my onder anderen: dat by *Schoonhoven* de *Leck-dyk* door den slag van het Water veel geleden had, en dat op twee plaatsen tusschen Gouda en Haestrecht een inbreuk in den Ysseldyk is voorgevallen.

Zie daar, Myn Heer, wat ik tegenwoordig van *Zuidholland* Uw Ed. melden kan. Myn Vriend, die my zo even met een bezoek vereerd heeft, belet my om meer te schryven; my dacht dat deze ruwe schets ook genoegzaam zyn zoude, om Uw Ed. begeerte te voldoen; veel heb ik Uw Ed. geschreeven, veel heb ik moeten achterlaten, ja het duizendste deel van het geen meer byzonder in yder Stad en Dorp is voorgevallen behelst maar het geen ik Uw vermeld heb.

Myne vuurige wensch is. dat de Al-Zeegenaar, door het weeldrig aanwasch der vrugten, het meer dan naar gewoonte vermenigvuldigen der zelven, en het doen bloeyen van den Koophandel, onze geledene schade in het vervolg dubbel gelieve te vergoeden.